

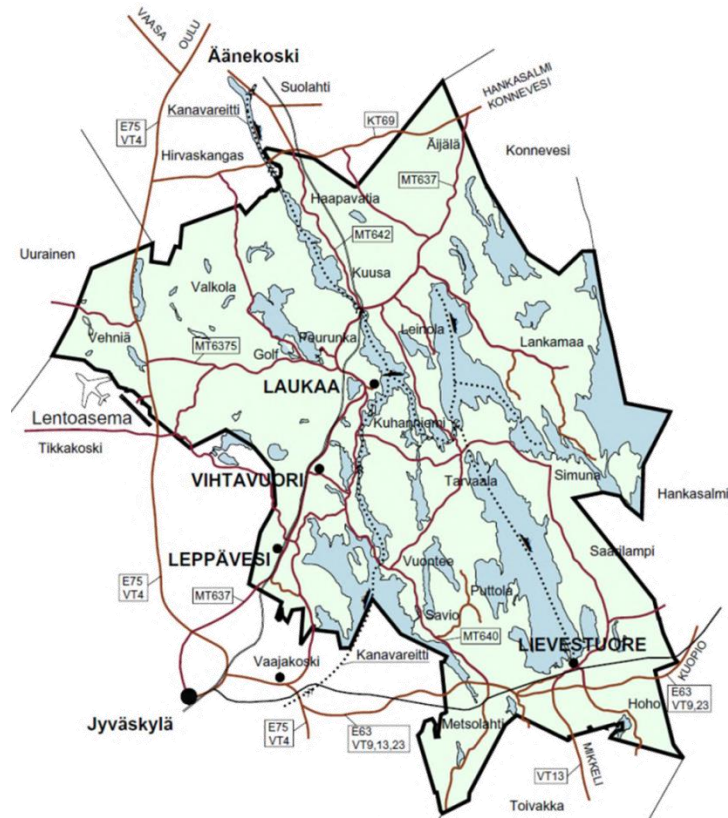

Laukaan maankäytön rakenne-malli

Loppuraportti 8.12.2015 (tarkastettu)

Johdanto

Laukaan kunnan päämääränä on olla elinvoimainen ja kilpailukykyinen kunta Jyväskylän seudulla. Laukaa on jo tällä hetkellä Jyväskylän seudun toiseksi suurin kunta. Suurimmat taajamat ovat kirkonkylä, Leppävesi, Lievestuore ja Vihtavuori, joiden lisäksi Laukaassa on lukuisia maaseutukylä. Laukaa on kasvukunta ja kunnan ikärakenne on tasapainoinen. Elinkeinorakenne on monipuolinen ja työpaikat ovat Laukaassa lisääntyneet Jyväskylän seudun keskimääräistä kasvua nopeammin. Liikenneyhteydet ovat hyvät, sillä Laukaan läpi kulkevat valtatiet 4, 9 ja 13, Jyväskylän lentokenttä on lähellä ja Keiteleen kanavan reitti kulkee kunnan kautta. Laukaan haasteina ovat kuitenkin hajanainen kuntarakenne, haasteellinen kuntatalous, viime vuosien väestönkasvun hiipuminen sekä toimitila- ja tonttikysyntään vastaaminen.

Kuva 1. Laukaan kunta

Laukaan kunnan maankäytön rakennemalli

Laukaan kunta käynnisti rakennemallityön keväällä 2014. Rakennemallityö kytkeytyy erityisesti Laukaan kuntastrategian (hyväksytty 27.1.2014) visioon monipuolisesta ja hyvästä asumisesta. Rakennemalli toteuttaa myös Laukaan elinkeinostrategian 2014-2020 tavoitteita ja strategisia linjauksia. Rakennemallityön rinnalla on uudistettu Laukaan maapoliittista ohjelmaa. Rakennemallista pyritään tekemään jokapäiväisen suunnittelun työkalu ja tavoitellun kasvun mahdollistaja.

Rakennemallin tavoitevuosi on 2040. Rakennemallilla muodostetaan Laukaan kunnan hallitun kasvun mahdollistava maankäytön kehittämisen raami ja esitetään painopistealueet tulevalle maankäytön suunnittelulle, kaavoitukselle sekä muulle kehittämiselle. Rakennemallin väkiluvun teoreettisena laskentaperusteena käytetään 30 000 asukasta. Päättäjiä, elinkeinoelämää ja asukkaita sitoutetaan rakennemallin suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Tavoitteena on esittää tasapainoisen (toimiva, taloudellinen, viihtyisä) yhdyskuntarakenteen kehittäminen mm.

- **määrittelemällä taajamien kasvualueet** (elinkeino, asuminen, palvelut) huomioiden kaavataloudelliset näkökohdat
- **esittämällä palveluverkkojen** (liikenne, kunnalliset palvelut, viherverkostot, jne.) ja **maankäytön yhteen sovittaminen**
- **esittämällä maankäytöllisiä toimenpiteitä** elinkeinoelämän tukemiseksi ja kehittämiseksi
- esittämällä **hajarakentamisen ohjaamisen periaatteet** sekä **yhdyskuntarakenteen tiivistämismahdollisuudet** taajamien ja kyläkeskusten alueilla
- luomalla **maapoliittiset periaatteet**, jotka edistävät rakennemallin toteuttamista

Rakennemallityön ohjausryhmä on koostunut luottamushenkilöiden edustajista ja viranhaltijoista sekä yrittäjien ja nuorten edustajista. Ohjausryhmä on raportoinut kokouksistaan ja työn etenemisestä kunnanhallitukselle ja kunnan johtoryhmälle. Rakennemallityön ohjausryhmään ovat kuuluneet:

- kunnanhallituksen pj, Juhani Anttonen
- kaavoitus- ja rakennuslautakunnan jäsen, Anita Kuniala
- kunnanjohtaja Jaakko Kiiskilä
- kaavasunnittelija Outi Toikkanen
- maankäyttöinsinööri Jarmo Toikka
- kaavoitusjohtaja Mari Holmstedt
- Laukaan yrittäjät ry:n edustaja Aki Teiskonen
- Laukaan lukion oppilaskunnan edustaja Visa Karhila

Hankkeen konsulttina on toiminut Sweco Ympäristö Oy, jossa työstä ovat vastanneet FM Kimmo Vähäylkkä, FM Noora Reittu, FM KTM Susanna Harvio sekä FM Kimmo Koski.

RAKENNEMALLIN SUHDE MUUHUN SUUNNITTELUUN

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, Keski-Suomen maakuntakaava ja Jyväskylän seudun rakennemalli 20X0 ohjaavat kunnan rakennemallin laadintaa.

Rakennemalli ei ole maankäyttö- ja rakennuslain mukainen kaava, mutta se sisältää strategisen yleiskaavan tavoin yhdyskuntarakenteen yleiset kehittämisperiaatteet.

Rakennemalli jalkautuu kunnan maankäytön suunnitteluun yleiskaavoituksessa ja muussa suunnittelussa.

Prosessi ja vuorovaikutus

Laukaan kunnan maankäytön rakennemallin laatiminen on ollut vuorovaikutteinen prosessi, jossa suunniteluosapuolia on kuultu laajalti. Suunnitelmaan on saatu ideoita päättäjiltä, virkamiehiltä, yrittäjiltä, nuorilta sekä kyläyhdistyksiltä. Työn sisältö on koottu nettisivuille projektipankkiin.

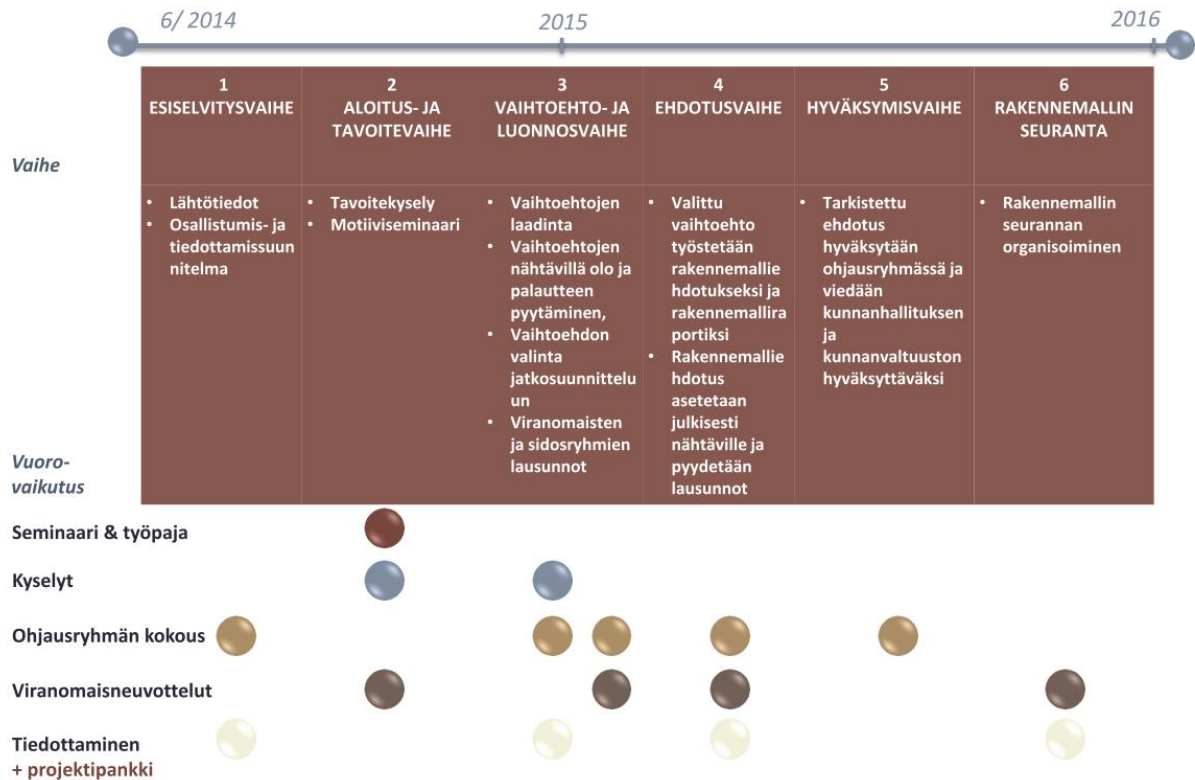
Rakennemallityön vuorovaikutteisina työmenetelminä ovat olleet:

- Ohjaus- ja työryhmätyöskentely
- Seminaarityöskentely
- Kyläillat
- Sidosryhmähaastattelut
- Projektipankki

Alueidenkäyttösuunnitelman päävaiheita ovat olleet:

1. Esiselvitysvaihe
2. Aloitus- ja tavoitevaihe
3. Vaihtoehto- ja luonnosvaihe
4. Ehdotusvaihe
5. Hyväksymisvaihe
6. Rakennemallin seuranta (työn valmistumisen jälkeen)

Laukaan maankäytön rakennemalli

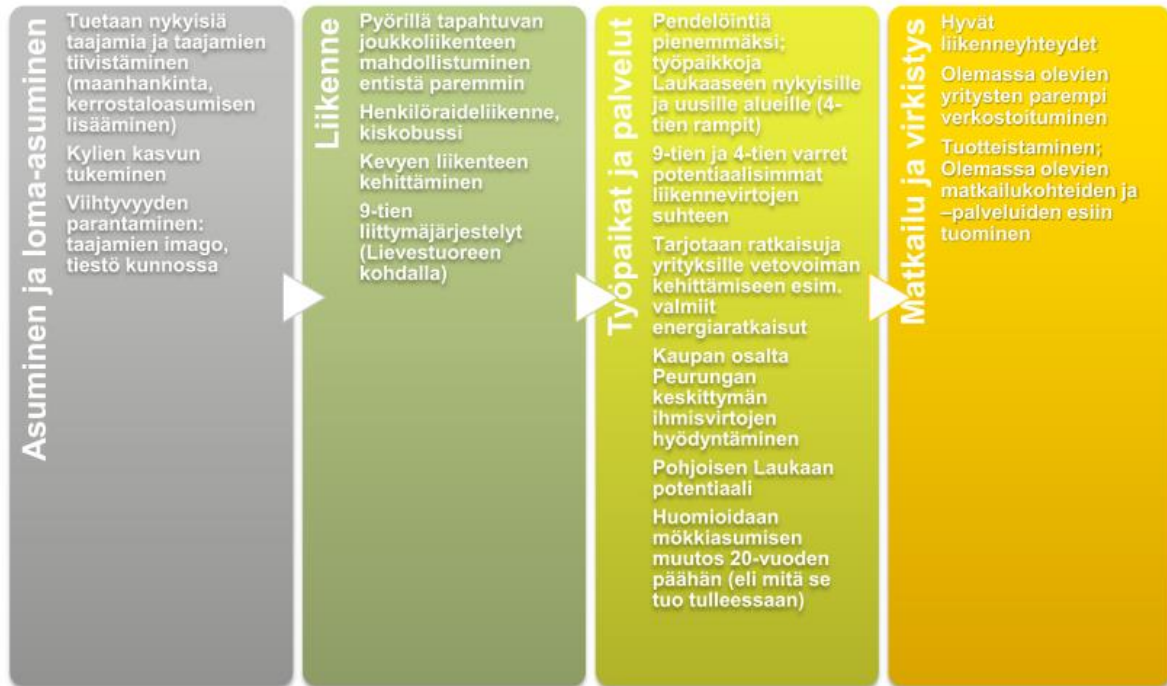

Kuva 2. Rakennemallityön prosessi- ja vuorovaikutuskaavio

Maankäytön rakennemallin tavoitteet

Laukaan maankäytön rakennemallille ohjausryhmän on asettanut mm. seuraavat tavoitteet:

- Laukaa tavoittelee vahvaa kasvua ”Laukaan näköisesti” ja maaseutumaisesti eli kehittämällä erilaisia taajamia ja sitä tukevaa kehittyvien kylien verkostoa.
- Elinkeinoelämän kivijalkoja Laukaassa ovat logistiikka, kauppa, rakentaminen ja teollisuus. Kunnassa on paljon palveluyrittäjyyttä ja matkailussa on tulevaisuuden potentiaalia.
- Liikennehankkeista merkittävimmät ovat Vt 4 kehittäminen, Vihtiälän tiehanke (Vaajakoski-Leppävesi -yhteys) ja tulevaisuudessa raideliikenteen kehittäminen.
- Virkistykseen ja vesistöihin liittyvät teemat ovat tärkeitä. Vapaa-ajan asumista edistetään.
- Rakennemallin tulisi antaa vastauksia siihen, mikä on Laukaan olemassaolon perusta vuodesta 2030 eteenpäin? Itsenäisen kunnan tavoite on vahva, mutta se tarvitsee tuekseen vahvan talouden.
- Tärkeitä, rakennemallissa ratkaistavia asioita ovat mm. hajakenttien periaatteet ja kylien kehittäminen. Rakennemallin tulee antaa suuntaviivoja myös kyläsuunnitelmien laatimiselle.

Kuva 3. motiiviseminaarissa muodostetut teemakohtaiset tavoitteet

Tavoitteiden taustalla ovat valtakunnalliset ja maakunnalliset tavoitteet

Rakennemallin tavoitteet **tukevat valtakunnallisia alueidenkäytön tavoitteita**. Työn kautta pyritään erityisesti tukemaan toimivan ja eheytyvän yhdyskuntarakenteen syntymistä ja parantamaan elinympäristön laatua.

Rakennemallityössä on huomioitu myös **maakunnalliset tavoitteet**. Keski-Suomen strategian mukaan ”**vuonna 2040 Keski-Suomi on osaava ja hyvinvoiva bio- ja digitalouden kansainvälinen maakunta**”. Vuonna 2040 Keski-Suomi haluaa olla 295 000 asukkaan ja 125 000 työpaikan monikeskuksinen maakunta, jolla on vahva veturi, Jyväskylä. Matkustusaika junalla Jyväskylästä Helsinkiin on 2 tuntia 15 minuuttia. Kehittämistyön tuloksellisuuden mahdollistavat toimiva aluerakenne ja saavutettavuus sekä monipuolinen kansainvälinen toiminta.

VALTAKUNNALLISET ALUEIDEN-KÄYTTÖTAVOITTEET

- Toimiva aluerakenne
- Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu
- Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat
- Toimivat yhteysverkot ja energiahuolto

Jyväskylän seudun rakennemalli 20X0 muodostuu kehittämisvyöhykkeistä. Rakennemallissa Jyväskyläläisten varren alue sijoittuu rakennemallin mukaiselle FLOW-vyöhykkeelle. Asumisen ja joukkoliikenteen **FLOW-vyöhyke muodostuu kaupunkikeskustaa lähellä olevista alueista, jonne on rakennettu hyvät joukkoliikenneyhteydet**. Alueilla on omat kävelykeskustat ja niistä on keveyen liikenteen yhteydet kaupunkikeskustaan. Vyöhykkeellä on lähipalveluja ja runsaasti vapaa-ajan viettomahdollisuuksia. Pääsy vesistöjen ääreen on helppoa. FLOW-vyöhyke on Jyväskylän seudun tulevan kasvun kannalta keskeisin vyöhyke, jossa yhdistyvät korkealuokkainen asuminen ja kattavat, bussiliikenteeseen perustuvat joukkoliikennepalvelut. Seudun väkiluvun arvioidusta kasvusta FLOW-vyöhykkeelle ohjataan hieman yli 50 % arvioidusta kokonaiskasvusta. Liikkumisessa olennaisia ovat joukkoliikennekäytävät, kattava keveyen liikenteen reitistö sekä kävelykeskustat. **Laukaan maankäytön rakennemalli ja tavoiteltu kasvu perustuu pitkälti FLOW-vyöhykkeen mukaiseen kehitykseen.**

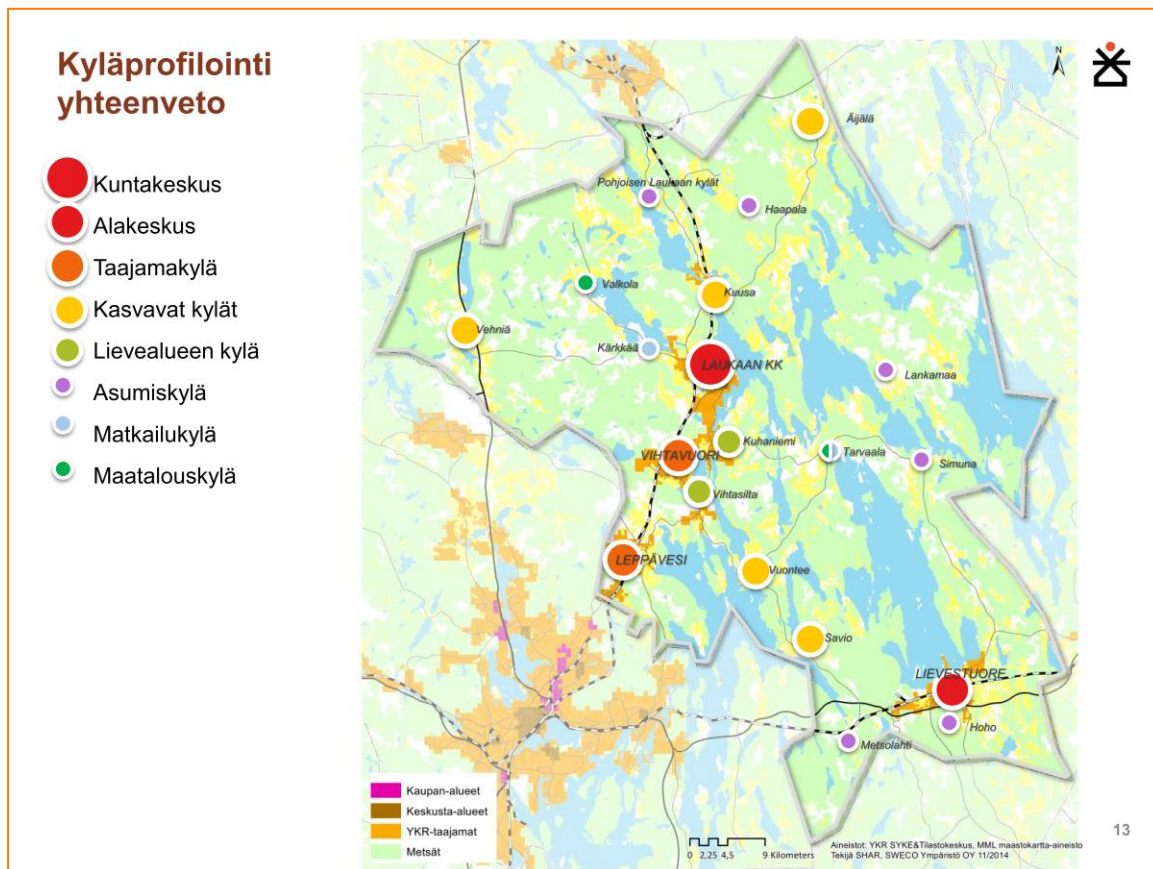
Kyläprofilointi

Laukaan kunnan maankäytön rakennemallityössä *on huomioitu myös kylien kehittyminen*. Kyläprofilointi on laadittu tammi-maaliskuussa 2015. Kyläprofilointi perustuu tehtyihin kyläsuunnitelmiin, paikkatietotarkasteluihin, haastatteluihin sekä kyläiltojen tuloksiin. Kylien osalta on selvitetty mm. niiden nykytilanne (vahvuudet ja heikkoudet) tulevaisuuden näkymät sekä kehittämistarpeet. Tarkastelussa on huomioitu kylät, joilla on toimiva kyläyhdistys.

Laukaassa taajama-aste on noussut tasaisesti koko ajan. Kylät ovat kuitenkin säilyttäneet paikkansa veto-voimaisina asuinpaikkoina, sillä lukumäärällisesti tarkasteltuna kylien väestö on ollut pienessä kasvussa. Kasvu on kuitenkin ollut paikallista. Erityisesti Laukaan pohjoisille ja lounaassa sijaitseville kyläalueille on tullut uusia asukkaita. Laukaan kunnan alueella on voimassa 4 kyläkaavaa, joissa on osoitettu alueita asuinrakentamiseen. Kunnalla ei ole maanomistusta kyläkaava-alueilla.

Kyläkoulun olemassaolo vaikuttaa merkittävästi siihen, miten kylät saavat houkuteltua uusia asukkaita. Laukaan kylissä työllistävät maatalous, perhe- ja pienyritykset. Kyliltä käydään paljon töissä Laukaan isoilla työpaikka-alueilla eli kirkonkylällä ja Vihtavuorella. Pendelöintiä suuntautuu merkittävästi Jyväskylään sekä Äänekoskelle.

Kylien vahvuuksia ovat kyläkoulu (joka pitää kylän elävänä ja tarjoaa usein myös kokoontumispaikan kyläläisille), harrastusmahdollisuudet, luonnonläheisyys, väljä asuminen, virkeä kylätoiminta sekä nuoret muuttajat. Kylien heikkouksia ovat liikenteeseen liittyvät ongelmat, kuten teiden huono kunto ja kevyen liikenteen väylien puuttuminen kyläkoulujen läheisyydestä, palveluiden puuttuminen, aktiivisen kylätoiminnan ylläpitäminen sekä kokoontumispaikkojen puute kylissä, joissa ei ole koulua.

Kuva 4. Laukaan kyläverkko

Kyläprofiloinnissa kylät on jaettu taajamakyliin, kasvaviin kyliin, lievealueen kyliin sekä asumiskyliin.

- **Taajamakyliä** ovat nykyiset taajamat (ml. Kirkonkylä ja Lievestuore). Ne sijaitsevat kehitysvyöhykkeellä ja yhä suurempi osa väestönkasvusta ohjataan taajamakyläalueille. Niiden nykyistä rakennetta tiivistetään ja eheytetään. Maanhankinta ja asemakaavoitus kohdistetaan olemassa oleviin taajamiin tukeutuen, jolloin voidaan hyödyntää olemassa olevia palveluja, joukkoliikennettä ja kunnallisteknisiä järjestelmiä ja nostaa niiden käyttöastetta.
- **Kasvavina kylinä on osoitettu Vehniä, Kuusa, Vuontee, Savio ja Äijälä.** Kasvavissa kylissä on palveluja (kuten koulu) ja riittävä asukaspohja. Uutta asumista pyritään ohjaamaan kyläalueelle palvelujen kannalta edullisesti. Kasvun ohjaaminen kyliin estää yhdyskuntarakenteen hajautumista, palvelutarjonnan vaikeutumista sekä metsä- ja virkistysalueiden pirstoutumista.
- **Lievealueen kylinä** on osoitettu kyliä, jotka sijaitsevat lähellä olemassa olevia taajamia ja kehitysvyöhykettä. Näiden kylien kylärakenne sulautuu ajan mittaan osaksi taajamarakennetta.
- **Asumiskylinä** on osoitettu pienempiä kyliä, joille tunnusomaista on maaseutumainen asuminen. Ne ovat verkkaisemman kehityksen aluetta. Kyliä kannustetaan omaehtoiseen kehittämiseen.

Kyläprofiloinnin yhteenveto

ks*=kyläsuunnitelma

Kylä	Maakunta- ja taajamakaavassa merkintä	Asukkaita (kunnan osa-aluejako)	Kyläsuunnitelma	Profiili: erikoistuminen
Laukaan kirkonkylä	Keskustatoimintojen alakeskus (ca), taajamatoimintojen alue (A)	7 600 (Vihtavuoren kanssa)		KESKUS: julkiset ja kaupalliset palvelut, hallinto, matkailu, palvelualan yritykset, monipuolista asumista
Lievestuore	Keskustatoimintojen alakeskus (ca)	2 541		Alakeskus: kunnalliset ja kaupalliset palvelut, teollisuus, matkailu, monipuolista asumista
Vihtavuori	Taajamatoimintojen alue (A), Teollisuus- ja varastoalue, vaarallisia kemikaaleja (T/Kem)	7 600 (kirkonkylän kanssa)	2012	Taajamakylä: teollisuus- ja yritystoiminta, peruspalvelut, hyvät liikuntamahdollisuudet, monipuolista asumista
Leppävesi	Taajamatoimintojen alue (A), työpaikka-alue (TP)	3 271		Taajamakylä: pienteollisuus ja logistiikka, monipuolista asumista
Kuusa	Kyläalue, Matkailun ja virkistysalueen kehittäminen kohdealue (mv)	643	2013	Kasvava kylä: matkailu, kulttuuri, pienyritystoiminta, palveluja, asuminen
Vehniä	Työpaikka-alue (TP), melualue (etelärajalla)	946	2013	Kasvava kylä: yritystoiminta, maatalous, palveluja, asuminen (kaavoitus, vesi- ja viemärinti)
Vuontee		271	2011	Kasvava kylä: palveluja (uusi ekokoulu), matkailua, asumista (vesi- ja viemärinti)
Savio		276	2005	Kasvava kylä: asumista (tonttitarjontaa)
Tarvaala		286	2011 (?)	Matkailu- ja maatalouskylä: matkailu, maatalous, asuminen (tonttitarjontaa on, ei vesi- ja viemärintiä)
Äijälä		393		Kasvava kylä: maa- ja metsätaloutta, palveluja (koulu + päivähoito), asuminen (vesi- ja viemärinti)
Vihtasilta		(sis. Vihtavuoren asukasluukuun)	2011 (?)	Lievealueen kylä: asuminen (vesi- ja viemärinti)
Kuhaniemi		468	2013	Lievealueen kylä: asuminen (vesi- ja viemärinti), maa- ja metsätalous, koulu, matkailu (kanavareitti)
Metsolahti		159		Asumiskylä: vesiosuuskunta
Lankamaa		251		Asumiskylä: matkailu, vesireitti
Kärkkää		376		Matkailu- ja asumiskylä: matkailu
Valkola		448		Maatalouskylä: vesiosuuskunta
Haapala		302		Asumiskylä: vesiosuuskunta
Simuna		193		Asumiskylä: vesiosuuskunta
Hoho		198		Asumiskylä: asuminen, virkistys

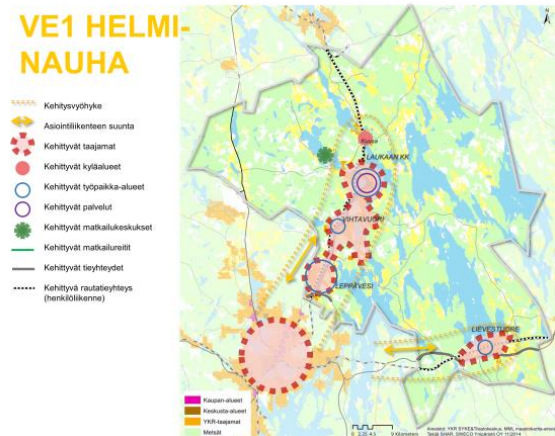
14

Kuva 5. Laukaan kylien profiilit

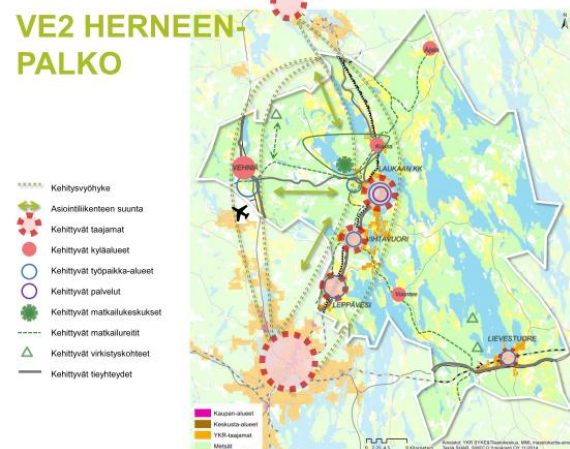
Rakennemallivaihtoehdot

Rakennemallivaihtoehdot on muodostettu vuorovaikutteisen prosessin tuloksena, kyläiltojen, päättäjille ja elinkeinoelämän edustajille suunnatun motiiviseminaari, tehtyjen haastattelujen ja sidosryhmäkyselyn pohjalta. Näiden keskusteluiden ja ideoiden pohjalta luotiin 3 vaihtoehtoista maankäytön suunnitelmaa. Vaihtoehdoissa esitettiin keskeiset yhdyskuntarakenteen kasvusuunnat ja yhdyskuntarakenteen tiivistymis-alueet. Jokaisen rakennemallivaihtoehdon teoreettisena laskentaperusteena käytetään 30 000 asukasta. Nykyiseen väkilukuun tämä tarkoittaa noin 10 400 asukkaan lisäystä.

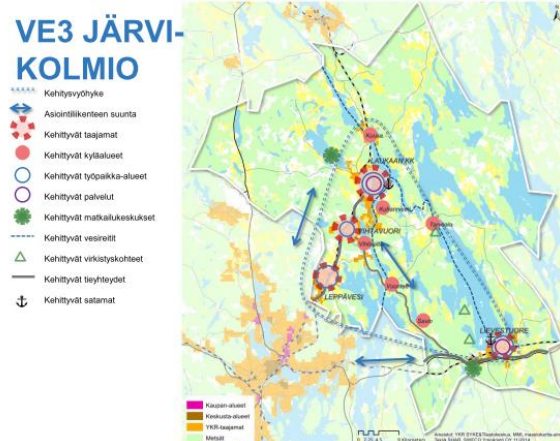
Vaihtoehto 1: HELMINAUHA on tiivistävä ja keskittävä malli, jossa korostuvat hyvät joukkoliikenneyhteydet ja uusi yritystoiminta kehitysvyöhykkeellä. Kehitysvyöhykkeen rungon muodostaa Mt 637, jonka varrella taajamat kasvavat nauhamaisesti yhteen. Julkiset ja kaupalliset palvelut kehittyvät erityisesti Laukaan kirkonkylän taajamassa. Lievestuore hyötyy Jyväskylän läheisyydestä. Rakennemalli tukee Jyväskylän seudun kasvuakselin mukaista kehitystä.

Vaihtoehto 2: HERNEENPALKO tarttuu ympärillä olevien mahdollisuuksien hyödyntämiseen ja huomioi mm. Tikkakosken lentokentän ja Äänekosken biotuetelaitoksen kehityksen. Kehitysvyöhykkeen rungon muodostavat Mt 637 sekä Vt 4. Joukkoliikenteen rengasreitti kehittyi. Mallissa Vehniä kehittyi dynaamisiksi kylä- ja yritysalueeksi. Muita kehittyviä kylä-alueita ovat Kuusa, Vuontee ja Äijälä. Vaihtoehto on hyvin samansuuntainen Jyväskylän seudun valitun rakennemalli 20X0 kanssa.

Vaihtoehto 3: JÄRVIKOLMIO painopiste on luonnonläheisessä asumisessa vesistöjen äärellä. Mallissa korostuu pientalovaltaisuus suhteessa muihin malleihin. Taajamat kasvavat ja niiden profiilit erilaistuvat. Malli huomioi voimakkaimmin 9-tien kehittymisen. Omavaraisuus ja lähityöpaikat korostuvat, samoin luonto ja hyvä elämänlaatu.

Vaihtoehtojen vaikutusten arviointi

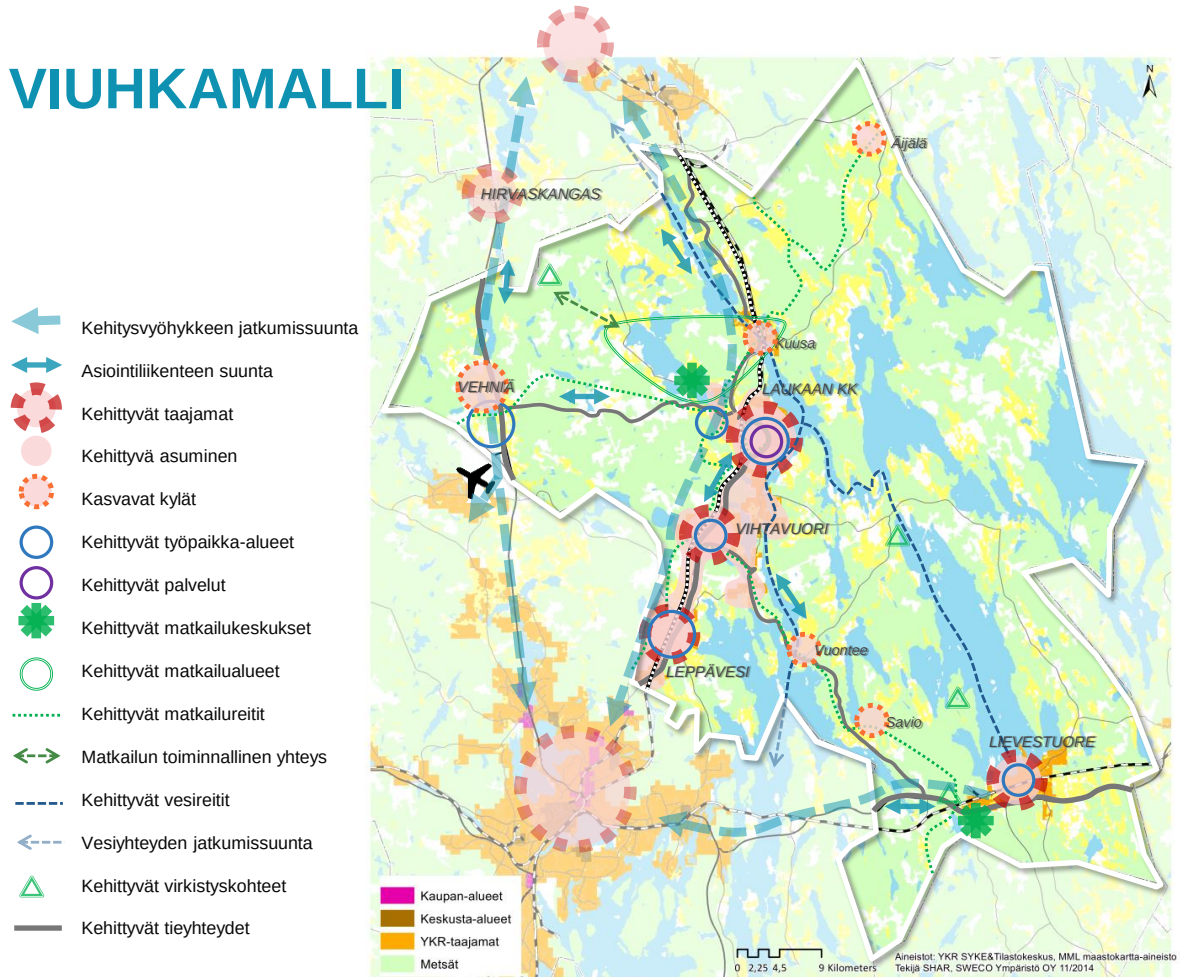
Laaditussa rakennemallivaihtoehtoja koskevassa vaikutusten arvioinnissa edullisimmaksi malliksi osoittautui VE 2 Herneenpalko, jonka vaikutukset erityisesti kilpailukyyn, alue- ja kuntatalouden, palvelujen tuotannon ja saavutettavuuden sekä elinkeinoelämän kehittymisen kannalta ovat hyvin positiivisia. Toiseksi vahvimaksi malliksi osoittautui VE 1 Helmimalli, jossa lähes kaikki vaikutukset ovat kohtuullisen positiivisia, mutta hyödyt selkeästi pienempiä kuin Herneenpalko-mallissa. Vaikutusten arvioinnin perusteella Järvikolmiomalli on rakennemallivaihtoehtoista heikoin ja epätaloudellisin. Vaikutukset kuntatalouden; infrastruktuurin hyödyntämismahdollisuuksien ja julkisten palvelujen järjestämisen näkökulmasta ovat erittäin heikkoja. Toisaalta vaihtoehdossa on virkistytymismahdollisuuksiin ja asumisen laatuun liittyviä positiivisia elementtejä.

	VE1 HELMINAUHA	VE2 HERNEENPALKO	VE3 JÄRVIKOLMIO
Vaikutukset kuntatalouteen / infrastruktuuriin	+	++	--
Vaikutukset kuntatalouteen/ kunnallisiin palveluihin	+	++	--
Vaikutukset elinkeinoelämän kehittymisedellytyksiin	+	++	-
Vaikutukset asumiseen ja sen vetovoimaan	-/+	++	-/+
Vaikutukset palvelujen saavutettavuuteen	+	++	-/+
Vaikutukset liikkumiseen ja liikenteeseen	+	-/+	-
Vaikutukset virkistysmahdollisuuksiin	+	++	++
Vaikutukset asukkaiden hyvinvointiin	+	+	++
Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen	+	++	-
Vaikutukset alueen kilpailukykyyn	+	++	-

Kuva 6. Rakennemallivaihtoehtojen vaikutukset

Laukaan kunnan maankäytön rakennemalli

Ohjausryhmä valitsi valtuustoryhmien lausuntokierroksen jälkeen rakennemalliehdotuksen *pohjaksi vaihtoehdon 2 eli Herneenpalko-mallin*. Valittu rakennemalli nimettiin ”Viuhkamalliksi” ja siihen lisättiin mm. vaihtoehdosta 1 (Helmimalli) Lievestuore kehittyvänä taajamana sekä asumisen kehittyminen koko Mt 637 matkalla. Vaihtoehdosta 3 (Järvikolmio) valittuun rakennemalliin poimittiin mm. matkailun kehittämistä edistäviä merkintöjä. Viuhkamallia täydennettiin myös kyläprofiloinnin tuloksilla (kasvavat kylät).

Asuminen

- Suurin osa kasvusta osoitetaan taajama-alueille. Kehitysvyöhykkeillä sijaitsevien taajamien - Laukaan kirkonkylä, Lievestuore, Vihtavuori ja Leppävesi - nykyistä rakennetta tiivistetään, eheytetään ja ympäristöjä kehitetään (viihtyvyyttä parannetaan).
- Maanhankinta ja asemakaavoitus kohdistetaan olemassa oleviin taajamiin tukeutuen, jolloin voidaan hyödyntää olemassa olevia palveluja, joukkoliikennettä ja kunnallisteknisiä järjestelmiä ja nostaa niiden käyttöastetta. Hallittu kasvu edesauttaa palvelujen säilymistä ja kehittymistä. Taajamat jatkavat yhteen kasvamista.
- Kasvaviin kyliin pyritään ohjaamaan asumista kyläalueille, jolloin asuminen tukee palveluja, estää yhdyskuntarakenteen hajautumista sekä metsä- ja virkistysalueiden pirstoutumista. Kasvavina kylinä on osoitettu Kuusa, Vehniä, Vuontee, Savio ja Äijälä. Kulttuurimaisemat ja rakennetut kulttuuriympäristöt huomioidaan asumisen vetovoimatekijöinä.
- Vehniän kylä kehittyy dynaamiseksi kyläkeskukseksi ja yritysalueeksi. Kehitystä edesauttavat Uuraisten ja Äänekosken asutuksen laajeneminen, Vt 4 parantaminen ja rinnakkaistieverkon kehittyminen sekä Tikkakosken työpaikkojen ja logistiikkapalvelujen kehittyminen.
- Hajarakentamisen ohjaaminen.

Liikenne

- Yhteydet Jyväskylän ja Äänekosken suuntiin ovat tärkeitä.
- Liikenne kasvaa maantiellä 637 (Jyväskylätie). Väestönkasvu kehitysvyöhykkeellä edesauttaa joukkoliikenteen kehittymistä (pyörillä tapahtuvaa joukkoliikennettä). Joukkoliikenteen rengasreitin edellytyksenä on, että Laukaan väestö kasvaa merkittävästi. Malli ei sulje pois mahdollisuutta henkilöraide liikenteen kehittämiseltä.
- Vehniän kehittämiseen vaikuttaa valtatie 4:n kehittäminen moottoritietasoisiksi Jyväskylän ja Äänekosken välillä. Vehniällä on mahdollista hyödyntää lentokentän läheisyyttä ja kasvavaa lento toimintaa mm. uusien logistiikkapalvelujen muodossa.
- Lievestuoreen kehittyminen myös lisää valtatie 9 merkitystä. Lievestuoreella Vt 9:n varrella on tarvetta liittymäjärjestelyihin Liepeentien kohdalla.
- Kasvavien kyläalueiden osalta alemman tieverkoston ja kunnan sisäisten yhteyksien merkitys korostuu.
- Liikenneturvallisuutta parannetaan koulujen läheisyydessä.
- Taajamien välistä ja taajamien sisäistä kevytliikenteen verkostoa laajennetaan ja kehitetään.

Palvelut

- Julkiset ja kaupalliset palvelut keskittyvät Laukaan kirkonkylän ja Lievestuoreen taajamiin, mutta palveluja haetaan merkittävästi myös Jyväskylästä ja Äänekoskelta.
- Väestönkasvu edesauttaa palveluiden säilymistä ja kehittymistä myös muissa taajamissa.
- Kasvavilla kyläalueilla palveluiden säilyminen on mahdollista.

Elinkeinot

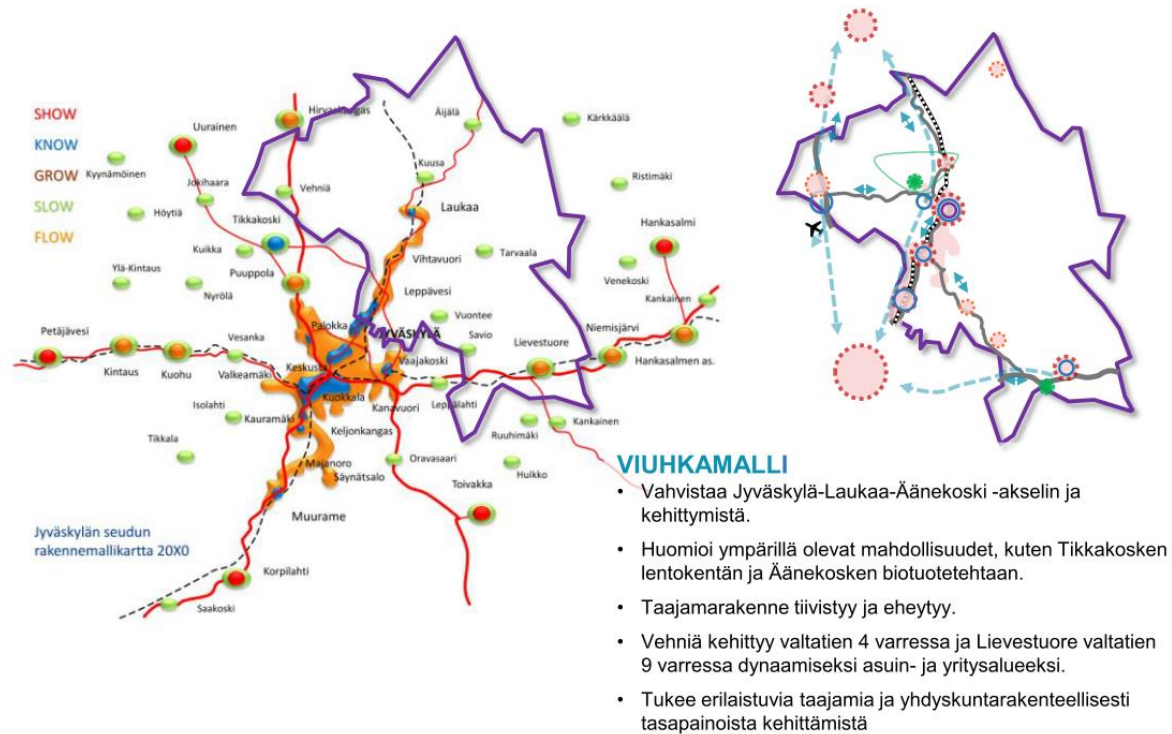
- Yritysalueet kehittyvät pääliikenneväylien, erityisesti Vt 4:n (Vehniä), Mt 637:n (Laukaan kirkonkylä, Rokkakangas, Vihtavuori, Leppävesi) sekä Vt 9 (Lievestuore) varrella.
- Huomiota on kiinnitettävä yritystonttitarjonnan monipuolisuuteen.
- Pien- ja palveluyritykset kehittyvät erityisesti kirkonkylän taajamassa ja Lievestuoreella.
- Äänekosken biotuotelaitoksen rakentaminen ja tuotanto aktivoi uutta rakentamista, kuljetuksia ja alihankintaa (biotalous, uudet energiaiainnovaatiot).

Virkistys ja matkailu

- Matkailu- ja virkistysalueina kehittyvät erityisesti
 - Peurunkajärven ympäristö (Peurunka, Peurunkagolf, Tupaswilli, Varjola, Multamäki, Kalioniemen leiritila)
 - Nokkakiven-Lasilandian alue Lievestuoreella
 - Mustavuoren ulkoilualue
- Tarvaala kehittyy virkistyskohteena. Tarvaalassa on matkailullisesti kiinnostavia kohteita ja virkistysmahdollisuuksia sekä vesimatkailuun liittyvää potentiaalia.
- Vesistöjä hyödynnetään nykyistä enemmän matkailussa ja virkistyksessä: Laukaassa on potentiaalia veneilyn, melonnan, kanavareittien, kalastusmatkailun sekä satamapalveluiden kehittämisessä. Vesireitit kytkeytyvät maakunnallisesti merkittävään Päijänne-Keitele -vesiyhteyteen. Vesiliikennettä on mahdollista kehittää kirkonkylän ja Lievestuoreen välillä.
- Metsoreittia ja muiden virkistysreittien kehitetään, mahdollista parantaa yhteyttä Hitonhauhdalle
- Rantareittien (kävely ja pyöräily) kehittäminen taajamissa kohottaa asuin ympäristöjen viihteyttä ja virkistysmahdollisuuksia.
- Laukaassa hyödynnetään myös maakunnallista matkailutietä Vihreää Väylää, joka kulkee Laukaan läpi (Mt 637) Leppävedeltä Äijälään.

Vaikutusten arvioinnin yhteenveto

- **Viuhkamalli tukee Jyväskylän seudun rakennemallia etenkin vahvistamalla Jyväskylä-Laukaa-Äänekoski -akselin kehittymistä** ja huomioimalla naapurikuntien merkittävät kehittämissuhteet (lentokenttä ja biotuotetehdas).
- **Tikkakosken lentokentän ja Äänekosken biotuotetehtaan tarjoamien kehittämismahdollisuuksien huomioiminen tukee myös vahvasti Laukaan elinkeinoelämää ja kilpailukykyä.** Laukaan tavoitteellisen kehittämisen kannalta sama myönteinen vaikutus on asuin- ja työpaikka-alueiden kehittämisellä paitsi kirkonkylässä, myös maantien 637 sekä valtateiden 4 ja 9 varsilla. Tämä tasapainottaa seudun Jyväskylä-painotteista kehitystä.
- **Kasvun suuntaaminen pääasiassa taajamiin ja kyliin eheyttää yhdyskuntarakennetta.** Tämä antaa mahdollisuuden tuottaa kustannustehokasta, mutta silti palvelukykyistä infrastruktuuri- ja palvelurakennetta. Samalla mahdollisuudet palvelujen tasapainoiseen kehittämiseen parantuvat ja palvelujen saavutettavuus kehittyy myönteisesti.
- Rakenteen tiivistyminen jo nykyisin hyvin saavutettavissa olevilla alueilla **tukee kestävästä liikunnasta ja joukkoliikenteen kehittämisestä**. Tämä tukee myös ilmastomuutoksen hillintää.
- Asumisen kannalta **Viuhkamalli tuottaa monipuolisia ja houkuttelevia vaihtoehtoja niin taajamissa kuin kylien keskustoissakin.** Elinympäristön laatua lisäävät myös monipuolistuvat virkistysmahdollisuudet. Tämä parantaa myös loma-asumisen kehittämismahdollisuuksia.
- Vaikutusten arvioinnissa ei ilmennyt selkeästi kielteisiä vaikutuksia. Työmatkaliikenteessä tukeudutaan jatkossakin henkilöautoliikenteeseen, mutta viuhkamalli antaa mahdollisuuden joukkoliikenteen kehittämiseen.
- **Myönteiset vaikutukset kuntatalouteen, alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, elinkeinoelämään ja kilpailukykyyn** ovat kulmakiviä, joiden varaan Laukaata voidaan kehittää hallitusti ja taloudellisesti sekä uusia asukkaita ja yrityksiä houkuttelevasti.
- Koska kehittämistavoitteita ja -kohteita on paljon, myönteisten vaikutusten syntymiseksi **mallin toteuttamisessa olisi edettävä tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti.**

Kuva 7. Laukaan maankäytön rakennemalli suhde Jyväskylän seudun aluerakenteeseen

Herkkyysanalyysi

Tilastokeskuksen ennusteen (+ 3 000 asukasta) toteutuessa huoltosuhde heikkenee ja ikääntyneiden osuus kunnan väkiluvusta kasvaa merkittävästi. **Siksi Laukaa tavoittelee selvästi suurempaa väestökasvua.** Herkkyysanalyysin kautta on tarkasteltu millaisia vaikutuksia erilaisella väestönkasvulla on mm. huoltosuhteeseen, työpaikkoihin, verotulokertymään, ostovoimaan ja palvelujen järjestämiseen. Mitä ovat erilaisesta väestökehityksestä saatavat hyödyt ja niistä aiheutuvat kustannukset?

Vaihtoehtoiset väestöennusteet

Tilastokeskuksen ennuste (+3 000)

Laukaan väestönkasvun ennakoidaan hidastuvan vuonna 2027. Ennuste ei sisällä tappiollista poismuuton jaksoa. Määrällisesti ja suhteellisesti eniten lisääntyy eläkeläisten määrä, mikä tarkoittaa väestöllisen huoltosuhteen heikkenemistä. Myös lasten ja työikäisten määrä lisääntyy nykyisestä. Kaikkien pääikäryhmien kasvu kuitenkin hidastuu. Työikäisten määrä kääntyy vuosikymmenen lopulla jälleen lievään kasvuun.

Kiihtyvä kasvuvauhti (+5 000)

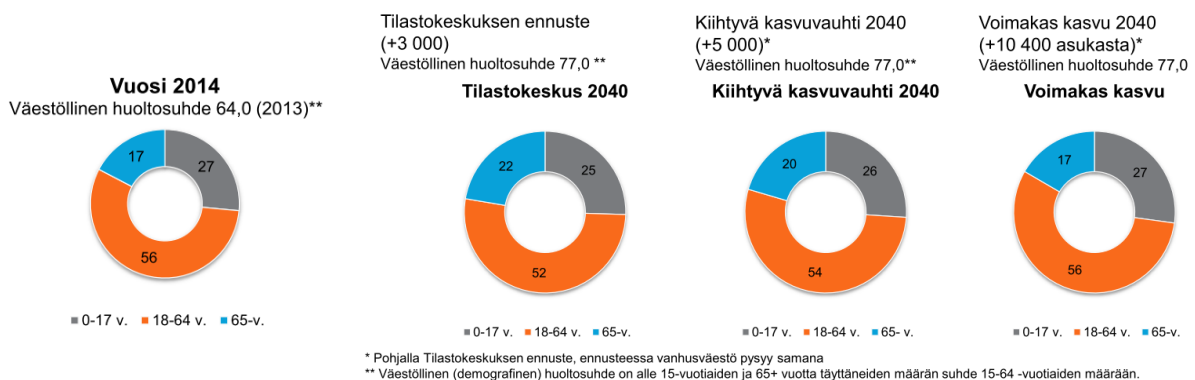
Vaihtoehdossa Laukaa saa Tilastokeskuksen ennustetta suurempaa muuttovoittoa. Muuttovoitto painottuu erityisesti nuoriin lapsiperheisiin, mikä näkyy syntyvyyden nousuna (ja luonnollisena väestönlisäyksen kasvuna). Kiihtyvä kasvuvauhti tukee Jyväskylän seudun rakennemallin 20X0 mukaista kehitystä.

Voimakas kasvu (+10 400 asukasta)

Voimakas väestönkasvu tukee Jyväskylä-Laukaa-Äänekoski -akselin kehittymistä ja hyödyntää naapurikuntien kehittämishankkeita, mikä heijastuu vahvasti Laukaan elinkeinoelämään ja kilpailukykyyn. Kasvu suuntautuu pääasiassa taajamiin maantien 637 sekä valtateiden 4 ja 9 varsilla tiivistäen yhdyskuntarakennetta. **Valitun rakennemallin mukainen maankäytön kehitys mahdollistaa n. 10 000 uuden asukkaan lisäyksen Laukaassa.**

Huoltosuhde

Huoltosuhteen (työikäisten ja huollettavien (lapset, nuoret ja ikäihmiset) välinen suhde) säilyminen nykyisellä tasolla edellyttää Laukaassa voimakasta väestönkasvua. Ainoastaan voimakkaan kasvun (+10 400) skenaariossa voidaan nykyisen kaltainen huoltosuhde säilyttää. Jopa kiihtyvän kasvuvauhdin skenaariossa huoltosuhde heikkenee nykyisestä jonkin verran ja erityisesti ikääntyneiden osuus koko väestöstä kasvaa merkittävästi.

Kuva 8. Ikärakenteen muutos ja huoltosuhde eri väestöskenaarioissa.

Työpaikat

Vuonna 2012 Laukaassa oli Tilastokeskuksen mukaan yhteensä n. 5 500 työpaikkaa. Työpaikkamäärien muutos on johdettu väestömäärän muutoksesta edellyttäen, että työpaikkaomavaraisuus ja pendelöinti säilyy nykyisellä tasolla (laskettu Keski-Suomen maakunnan vuoden 2014 suhteella työikäisten osuus koko väestöstä ja työllisten osuus työikäisten määrästä). Laskennalliset työpaikkamäärien muutokset eri väestönkasvuskenaarioissa ovat seuraavat:

- Tilastokeskuksen ennuste (+3 000) → 1 300 uutta työpaikkaa
- Kiihtyvä kasvuvauhti (+5 000) → 2 100 uutta työpaikkaa
- Voimakas kasvu (+10 400 asukasta) → 4 300 uutta työpaikkaa

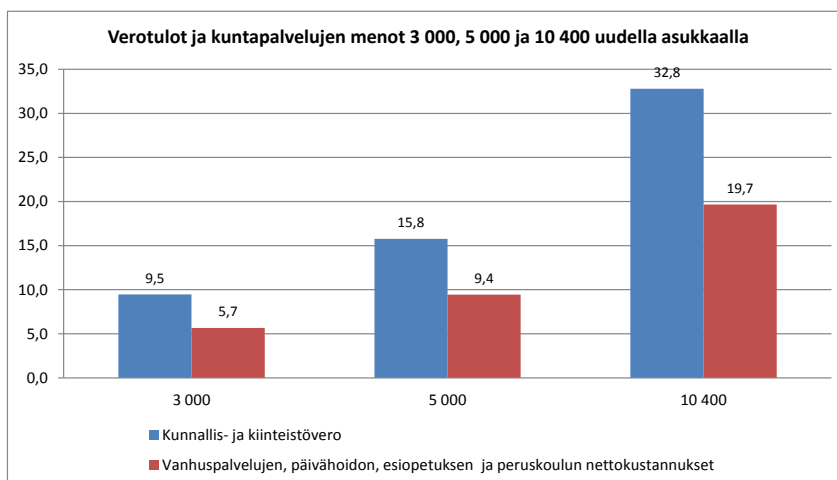

Kuva 9. Laukaan työpaikat nykyisin ja työpaikkamäärien lisäys eri väestönkasvuskenaarioissa

Verotulot ja kuntapalvelujen menot

Väestönkasvusta riippuen Laukaan verotulot ja toisaalta palvelujen järjestämisestä aiheutuvat menot vaihtelevat hyvinkin paljon. Kunnallis- ja kiinteistöverotulot olivat Laukaassa vuonna 2013 noin 58,6 milj. €. Vanhusten laitos- ja kotipalvelujen, päivähoidon, esiopetuksen ja peruskoulun yhteenlasketut kustannukset olivat noin 35,1 milj. €. Vuoden 2013 vero- ja kustannustiedoilla €/asukas (Suomen kuntaliitto) lasketut kuntatalouden tulot ja menot ovat eri väestönkasvuskenaarioissa seuraavat:

- Tilastokeskuksen ennuste (+3 000) → verotulojen ja kuntapalvelujen erotus on noin 3,8 milj. €
- Kiihtyvä kasvuvauhti (+5 000) → verotulojen ja kuntapalvelujen erotus on noin 6,3 milj. €
- Voimakas kasvu (+10 400 asukasta) → verotulojen ja kuntapalvelujen erotus on noin 13,1 milj. €

Kuva 10. Laukaan verotulot ja kuntapalvelujen menot nykyisin ja eri väestönkasvuskenaarioissa, M€

Tulojen ja menojen välinen erotus on selkeästi suurin ja positiivisin mikäli Laukaaseen saadaan merkittävästi uutta väestön lisäystä. Vuositasolla ja tasaisella kasvulla 13,1 milj. € erotus tarkoittaa hieman yli 500 000 € positiivista erotusta / vuosi.

Palvelujen rakentamisen tarve – kouluverkko

Voimakas väestönkasvu tarkoittaa yleensä uusien palveluiden, kuten peruskoulujen rakentamista. Laukaan perusopetuksen palveluverkko -selvityksen (2014) mukaan kunnan alakoulujen oppilasmäärä oli vuonna 2014 yhteensä noin 1 680 ja oppilasmäärän arvioidaan pysyvän suunnilleen samalla tasolla vuoteen 2020 saakka. Oppilasmäärät kouluissa vuonna 2014 vaihtelivat noin 20:sta 500:een, keskimäärin kouluissa oli noin 130 oppilasta. Laukaan koulujen oppilasmäärä kasvaa vuosittain noin 30 - 40 oppilaalla (2 uutta opetusryhmää). Nykyisissä kouluissa on vaihdellen mahdollisuuksia kasvattaa oppilasmäärää. Alakoulujen peruskorjauksiin on arvioitu tulevina vuosina kuluvan yhteensä noin 6,6 miljoonaa euroa.

Laukaan nykyisellä väestön ikärakenteella laskettuna 10 400 uudesta asukkaasta noin 1 500 olisi peruskouluikäisiä. Jos tämän ikäluokan väestönkasvu jakautuisi tasaisesti aikavälillä 2015 - 2040, uusia oppilaita tulisi vuosittain noin 60. Koska noin kolmasosa tästä oppilasmäärästä sisältyy jo Tilastokeskuksen mukaiseen väestöennusteeseen, *uusia kouluja ei välttämättä tarvitse rakentaa valitun rakennemallin väestöllisen laskentaperusteiden vuoksi.* Sen sijaan kasvava oppilasmäärä tukee nykyisten koulujen toimintamahdollisuuksia. Mikäli uuden koulun rakentamiseen päädyttäisiin, rakentamiskustannukset tulisivat muodostumaan monesta eri tekijästä.

Vähittäiskaupan ostovoima

Laukaassa vähittäiskaupan ostovoima oli vuonna 2014 noin 124 milj. €. Ostovoima on arvioitu nykyisen väestömäärän ja asukaskohtaisten kulutuslukujen perusteella. Ostovoiman kehitys on arvioitu uusien asukaiden määrän ja yksityisen kulutuksen kasvuarvioiden mukaan. Ostovoiman kehitys on perusteena vähittäiskaupan uusille investoinneille ja muullekin elinkeinoelämän kehittämiseksi. Vähittäiskaupan ostovoiman muutos vuoteen 2040 mennessä eri väestönkasvuskkenaarioissa on seuraava:

- Tilastokeskuksen ennuste (+3 000) → noin 175 M€ (+51 M€ nykyiseen lisäystä)
- Kiihtyvä kasvuvauhti (+5 000) → noin 191 M€ (+67 M€)
- Voimakas kasvu (+10 400 asukasta) → noin 234 M€ (+110 M€)

Kuva 9. Laukaan vähittäiskaupan ostovoima (milj. €) nykyisin ja eri väestönkasvuskkenaarioissa

Ostovoiman kasvun aikaansaama kaupan liiketilan lisätarve oli ympäristöministeriön arvion mukaan vuonna 2012 noin 18 000 k-m². Liiketilan lisätarve merkitsee investointeja myymälärakentamisessa, lisääntyviä työpaikkoja rakentamisessa ja kaupan toiminnassa sekä kunnallis-, kiinteistö- ja yhteisöverotulojen kasvua. Kaupan liiketilan lisätarvetta on laskettu ostovoiman kasvun ja kaupan keskimääräisten tunnuslukujen avulla. On huomioitava, että jo nykyisen keskustan kehittämissuunnitelman toteutuessa saavutetaan Tilastokeskuksen ennusteen mukainen lisätilan tarve (22 000 k-m²). Kiihtyvä kasvuvauhdin mallissa (+5 000) vähittäiskaupan liiketilan lisätarve on noin 29 000 k-m² ja voimakas kasvun mallissa (+10 400 asukasta) noin 47 000 k-m².

Rakennemallin toteutumisen reunaehdot voimakkaan kasvun skenaariossa

Valitun rakennemallin toteuttaminen edellyttää määrätietoista ja voimakasta panostamista Laukaan kehittämiseen niin työpaikkojen luomisessa, infran kehittämisessä kuin palvelujen tuotannossa. Strategisen suunnittelun ja johtamisen tulee olla kasvutavoitteeseen tähtäävää. Lisäksi yleisen taloudellisen ja muun kehityksen tulee olla positiivista ja valittua strategiaa tukevaa. Voimakkaan kasvun skenaarion ja valitun rakennemallin mukaisen kehityksen toteutuminen edellyttää seuraavaa:

Yleinen taloudellinen tilanne

- Mallin toteutuminen edellyttää, että yleinen taloustilanne paranee merkittävästi koko Euroopassa ja Suomessa löydetään uuden kasvun avaimet. Voimakas kasvu edellyttää myös parempaa talouskasvua; vientisektorin kasvua ja kotimarkkinoiden positiivista tulokehitystä.
- Myös lähialueiden taloudellinen ja poliittinen kehitys vaikuttaa. Taloudellista tilannetta parantaa, jos lähialueiden kansainväliset kriisit saadaan ratkaistua ja Venäjän taloustilanne vahvistuu ja politiikka muuttuu ulospäinsuuntautuneemmaksi.

Kuntatalous

- Voimakas kasvu tarvitsee taakseen hyvän strategian ja vision.
- Laukaassa on tavoiteltava kunnan talouden tasapainoa.
- Voimakas kasvu tuo paineita palveluverkon kasvattamiselle → uudet palveluverkkoratkaisut.
- Yhdyskuntarakenteen tiivistämisellä saadaan aikaan säästöjä infrastruktuurissa.

Päätöksentekokyky ja johtaminen

- Optimistisen skenaarion toteutuminen edellyttää johtajilta visiota ja tekemisen meininkiä.
- Laukaan on asennoiduttava olemaan innovatiivinen, yrittäjäaktiivinen, elinvoimainen ja kasvava kunta.
- Voimakas kasvu on myös riippuvainen erityisesti keskuskaupunki Jyväskylän kilpailukyvyistä, veto-voimasta ja sitä kautta kasvusta.

Demografia, ikärakenne

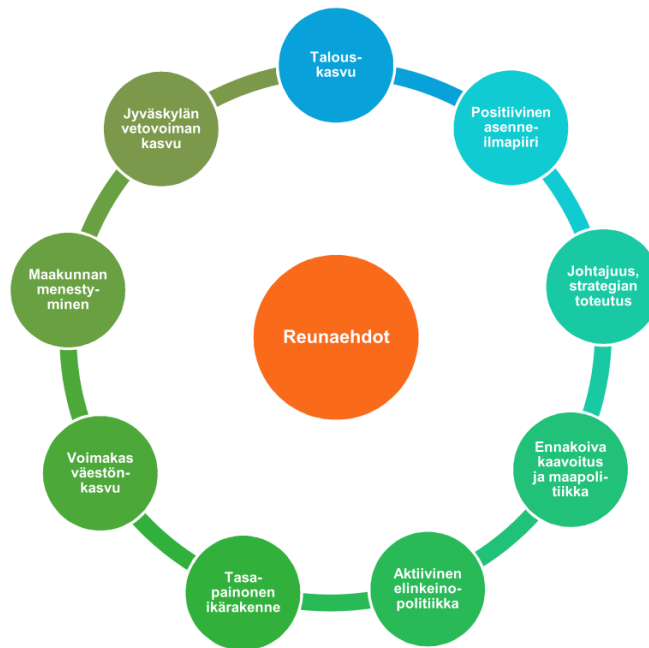
- Väestönkasvu pitää väestörakenteen tasapainoisempana ja huoltosuhteen parempana (Tilastokeskuksen ennusteeseen verrattuna).
- Uudet teknologiat ja palvelujärjestelmät terveydenhuollossa, hoivassa ja kotiin tuotavissa palveluissa monipuolistavat palvelurakennetta kustannustehokkaasti.
- Hyvä työpaikkatarjonta houkuttelee myös muuttajia kuntaan. Mallin toteutumisen edellytyksenä on, että Laukaa pystyy hyödyntämään valtateiden varsia paremmin yritysten sijaintipaikkana ja yritysten sijoittuminen on tehty helpoksi.

Maankäyttö

- Edellyttää laadittavan rakennemallin toimenpiteiden toteuttamista, aktiivista kaavoitusta, ennakkoivaa maanhankintaa, maapolitiikkaa ja hyvää tonttitarjontaa niin asuin- kuin yritysalueiden suhteen. Kunnalla on oltava asemakaavoitettua sekä raakamaata tarpeeksi palvelujen järjestämiselle ja tuleville tarpeille.
- Kasvu tarkoittaa jatkuvaa uuden rakentamista ja palvelutarjonnan sopeuttamista kasvavaan kysyntään. Kasvua ohjataan yhdyskuntarakennetta eheyttäen. Edellyttää taajamien (erityisesti kirkonkylän) täydennysrakentamista, jotta palvelutarjonta säilyy elinvoimaisena (lisää päivittäistavarakauppaa ja erikoiskauppaa). Kirkonkylän keskustan tiivistyminen lisää keskustan vetovoimaa ja asiakasvirtoja. Kysyntä keskusta-asumiselle palveluiden läheisyydessä kasvaa (väestön ikääntyminen, kaupungistumisen kasvu).
- Useiden asutuskeskittymien toteuttaminen edellyttää tarkkaan harkittua toteutuksen etenemistä.
- Pääteiden varsia kehitetään voimakkaasti työpaikka- ja yritysalueina.

Elinkeinot

- Voimakas kasvu edellyttää, että Jyväskylän seutukunnan kasvu lähtee uuteen lentoon (mahdollisuuksia mm. uudistuvassa metalli- ja metsäteollisuudessa). Edellyttää myös vientiteollisuuden kasvua ja uusia innovaatioita.
- Keski-Suomen strategiassa elinkeinoelämän kärkiä ovat bio-, digi- ja osaamistalous. Näissä menestyminen on mahdollista myös Laukaassa.
- Laukaa seuraa aktiivisesti toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia kartoittaen esiin nousevia mahdollisuuksia. Laukaalla on aktiivinen rooli seudullisessa yhteistyössä.
- Kasvu edellyttää aktiivista elinkeinopolitiikkaa ja vahvaa kasvua työpaikkamäärässä, uusien ja olemassa olevien yritysalueiden kehittämistä sekä aktiivista yhteydenpitoa yrittäjien kanssa
- Laukaan mahdollisuutena erityisesti uudet työpaikat matkailun ja vapaa-ajan kehittämisessä, Peurunka veturina.

Kuva 10. Rakennemallin toteutumisen reunaehdot

Toimenpideohjelma

Toimenpideohjelma on keskeinen rakennemallin toteuttamisen väline. Laukaan maankäytön rakennemalli toteutuu tiiviin seurannan, päättäjien ja muiden osapuolten sitoutumisen sekä konkreettisen toimenpideohjelman kautta. Toimenpideohjelmassa on keskeisen sisällön lisäksi merkitty mahdollisuuksien mukaan toteuttamisen aikataulu sekä esitetty vastuullisia toteuttajatahoja.

Toimenpiteitä on hahmoteltu kunnan virkamiesten työnä, kyläillassa sekä rakennemalliseminaarissa, johon osallistuivat hankkeen ohjausryhmä, kaavoitus- ja rakennuslautakunta, kunnanhallitus sekä valtuustojen puheenjohtajat. Toimenpiteiden on määrä toteutua monella tavalla: kaavoituksen kautta, kehittämishankkeina, kunnan toimenpiteinä, alueen yrittäjien tai kyläyhdistysten toimenpiteinä jne. Kaikki esitetyt toimenpiteet tukevat kuntastrategian ja elinkeinostrategian tavoitteita ja niillä on vähintään heijastusvaikutuksia Laukaan tulevaan maankäyttöön.

Asuminen

	2016	2017	2018	2019	2020	202x	Toteuttaja
<i>Maanhankinta ja kaavoitus suunnataan kasvukäytävälle ja kohdistetaan Laukaan kirkonkylän, Vihtavuoren, Leppäveden ja Lievestuoreen taajamiin.</i>	Toteutetaan jatkuvasti mm. eri hankkeiden ja kaavoituksen yhteydessä.						Laukaan kunta
<i>Viihtyvyyden, yhteisöllisyyden, turvallisuuden ja esteettömyyden parantaminen (luonto- ja kulttuuriarvojen vaaliminen) nykyisillä ja uusilla asuinalueilla</i>							Laukaan kunta
<i>Maaseutumaisten hyvän asumisen mahdollistaminen kasvavilla kyläalueilla (Vehniä, Vuontee, Savio ja Äijälä)</i>							Laukaan kunta

Kaavahankkeet; uuden valtuustokauden alussa tuodaan valtuuston hyväksyttäväksi erillinen, tarkempi kaavoitusohjelma

	2016	2017	2018	2019	2020	202x	Toteuttaja
<i>Keski-Laukaan pohjoisosan yleiskaava, osa-alue III (kirkonkylä-Vihtavuori)</i>							Laukaan kunta
<i>Keski-Laukaan pohjoisosan yleiskaava, osa-alue II (Lepävesi-Vihtavuori, Ruutitehdas)</i>							Laukaan kunta
<i>Kirkonkylän keskustan osayleiskaava</i>							Laukaan kunta
<i>Vehniän yleiskaava, eteläosa</i>							Laukaan kunta
<i>Vehniän yleiskaava, pohjoisosa</i>							Laukaan kunta
<i>Peurunka-järven yleiskaava</i>							Laukaan kunta
<i>Savio-Vuontee kyläselvitys → kyläyleiskaava?</i>							Laukaan kunta
<i>Rantayleiskaavojen numeeristaminen ja ajantasaistaminen</i>							Laukaan kunta
<i>Leppäveden taajaman osayleiskaava</i>							Laukaan kunta
<i>Vihtavuoren taajaman osayleiskaava</i>							Laukaan kunta
<i>Lievestuoreen taajaman yleiskaavan muutos</i>							Laukaan kunta
<i>Kuusan yleiskaavan muutos ja laajennus</i>							Laukaan kunta
<i>Äijälän kyläselvitys → kyläyleiskaava?</i>							Laukaan kunta

Maankäyttö

	2016	2017	2018	2019	2020	202x	Toteuttaja
<i>Rakennusjärjestyksen uudistaminen</i>							Laukaan kunta
<i>Satamapuiston ja sataman kehittämissuunnitelma, kirkonkylä (→ asemakaavan muutos)</i>							Laukaan Kehitysyhtiö Oy, Laukaan kunta, alueen toimijat
<i>Lievestuoreen keskustan kehittämissuunnitelma (→ asemakaavan muutokset)</i>							Laukaan Kehitysyhtiö Oy, Laukaan kunta, alueen toimijat
<i>Kuhankosken alueen kehittämissuunnitelma (→ mm. rakennusten käyttösuunnitelmat, yleis- ja asemakaavoitus)</i>							Laukaan kunta

Elinkeinot ja palvelut

	2016	2017	2018	2019	2020	202x	Toteuttaja
Yritysalueiden ja elinkeinoelämän kehityskohteiden kaavoittaminen, raakamaan hankinta (huomioiden kysynnän ja tarjonnan kohtaaminen)	toteutetaan jatkuvasti, mm. eri hankkeiden ja kaavoituksen yhteydessä						Laukaan kunta
Toimitilatarjonnan kehittäminen (pienistä toimistotiloista halleihin)							Laukaan Kehitys-yhtiö Oy, JYKES Kiinteistöt Oy, Laukaan kunta, investorit
Kaavoituksen kytkeminen palveluverkkoon (laadukkaiden hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen ajanmukaisesti)							Laukaan kunta, yksityiset toimijat
Lasten ja nuorten osallistaminen ja toimintamahdollisuuksien tukeminen kyläalueilla (omaehtoisen toiminnan tukeminen, kokoontumispaikat, liikuntamahdollisuudet, nuorisovaltuuston toiminta)							Laukaan kunta, kylät, yhteisöt
Kylien yhteismarkkinointi. Kylien ja järjestöjen tarjonnan kokoaminen yhdelle nettisivustolle. Kirkastetaan kunkin kylän erikoispiirteet ja lisätään kylien yhteistointia (toteutus kylien aktiivisuudesta riippuen)							Kyläyhdistykset, järjestöt

Matkailu ja virkistys

	2016	2017	2018	2019	2020	202x	Toteuttaja
Peurungan matkailualueen kehittämissuunnitelma (sisältää luontomatkailun kehittäminen)							Laukaan kunta, Laukaan Kehitys-yhtiö Oy, alueen yrittäjät ja toimijat
Leppäveden urheilupuiston kehittämissuunnitelma (jatkotoimena mm. asemakaavoitus)							Laukaan kunta, alueen toimijat
Koskikalastuskohteiden kehittäminen naapurikuntien kanssa (mm. Kapeenkoski, Kuusakoski, Simunankoski, Tarvaalankoski → kalastusbrändin luominen)	KUNTIEN YHTEINEN KEHITYSHANKE? Ulkopuolinen rahoitus?						Laukaan kunta, Laukaan Kehitys-yhtiö Oy, Äänekosken kaupunki, Konneveden kunta, alueen yrittäjät, kehitys-yhtiöt, vesialueiden omistajat, kylät
Luontomatkailun kohdeselvitys koko kunnan alueelta (kohteiden markkinointi, verkostoituminen, yhteistyö)							
Taajamien ulkoilureitit ja ylikunnalliset reitit (huomioidaan kaavoituksessa, olemassa olevien kunnossapito)							Laukaan kunta, naapurikunnat, kyläyhdistykset
Olemassa olevien matkailuyritysten tukeminen ja palveluiden esiin tuominen (jatkovaa toimintaa)	KEHITYSHANKE? Ulkopuolinen rahoitus?						Laukaan kunta, Laukaan Kehitys-yhtiö Oy, Visit Jyväskylä, yrittäjäjärjestöt, matkailuyritykset, kehitys-yhtiöt

Liikenne

	2016	2017	2018	2019	2020	202x	Toteuttaja
<i>Mt 637 kehittäminen moottoriliikennetie - rinnakkais-tieyhteydet (liikenteen sujuvuuden ja turvallisuuden varmistaminen, liittymien määrän vähentäminen)</i>							Laukaan kunta, ELY-keskus
<i>Joukkoliikenteen toimintamahdollisuuksien parantaminen laatuikäytävillä ja joukkoliikenteen kulkutapaosuu-den lisääminen. Painopiste linja-autoliikenteen kehittämisessä (vuorotarjonta, nopeat yhteydet). Henkilö-raideliikenteen kehittymiseen varautuminen (muulla maankäytöllä ei estetä henkilöraideliikenteen kehitty-mistä)</i>							Laukaan kunta, ELY-keskus, liikennöijät, ylikunnallinen joukkoliikennevi-ranomainen
<i>Kevyen liikenteen kehittäminen erityisesti kyläalueilla (turvallisuus, asuinalueiden viihtyisyys)</i>							kyläyhdistykset, Laukaan kunta, ELY-keskus
<i>9-tien liittymäjärjestelyt Lievestuoreen kohdalla</i>							Laukaan kunta, ELY-keskus
<i>Toimivat tietoliikennedyhteydet (palvelujen tuotanto, etättyö, opiskelu, vapaa-ajan palvelut)</i>							Laukaan kunta, valtio, teleope-raattorit

Seuranta

Rakennemallin toteuttaminen edellyttää säännönmukaista seurantaa ja sen perusteella tarvittaessa kurssin muutoksia strategiassa. Laukaan maankäytön rakennemallin toteuttamista voidaan seurata yksiselitteisillä indikaattoreilla, jotka ovat sekä määrällisiä että laadullisia. Indikaattoreilla arvioidaan rakennemallin toteutumista sekä sille asetettuja tavoitteita. Seurannassa käytettäviä indikaattoreita voivat olla mm.

- Toimenpideohjelman toteutuminen ja sen vaikutukset asumiseen, maankäyttöön, elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin sekä naapurikuntiin
- Yhdyskuntarakenteen muutokset: paikkatietotarkastelut, yhdyskuntaseurantajärjestelmän (YKR) hyödyntäminen, tilastotarkastelut, kaavoitustarkastelut
- Sidosryhmätarkastelut: asukastyytyväisyys, elinkeinoelämän toimintaedellytykset, jatkuvan palautteen systemaattinen kerääminen ja huomiointi

Osa indikaattoreista on syytä olla vuosittain päivitettäviä ja osa harvemmin. Vuosittainen seuranta voidaan toteuttaa esim. asetettavan seurantaryhmän työnä. Seurantaryhmä voi koostua esim. kunnan johtoryhmästä. Perusteellisempi seuranta ja rakennemallin toimenpidesuunnitelman päivitys on hyvä tehdä valtuustokausittain.

Päivitettäviä indikaattoreita ovat:

- Alue- ja yhdyskuntarakenteen indikaattorit (asukasluku, ikärakenne, rakentaminen, myönnetty rakennusluvat ja talotyyppijakauma, yritysten lukumäärä ja toimialajakauma, työpaikkojen lukumäärä ja toimialajakauma)
- Kaavojen toteutuminen ja sisällöllinen tarkastelu (yritystoiminta, työpaikat, palvelut, asuminen, vapaa-ajanasuminen, virkistys)
- Palautteiden kerääminen ja huomiointi
- Toimenpideohjelman toteutumisen arviointi ja päivittäminen
- Kuntatalous
- Palveluverkkotarkastelu (mahdollisuuksien mukaan myös ylikunnallisena): palvelujen saavutettavuus, tarve ja käyttö

- Investointitarkastelu
- Liikenteen seuranta: liikennetilastot, kehittämistarpeet, hankkeet ja investoinnit, kevytliikenne huomioiden
- Matkailu seuranta: matkailutulo, yöpymisten määrä, käyttöasteet
- Hyvinvointi-indikaattorit: asukastyytyväisyys, hyvinvointitilastot, suorat palautteet
- Ympäristöindikaattorit: energian kulutus, kasvuhuonepäästöt, liikenne, kestävä kehitys
- Muut: kansainvälisyys, kulttuuri

Seuranta on avointa ja tuloksista tiedotetaan osallisia. Jatkuvan palautteenantomahdollisuus edesauttaa seurantaa.

Johtopäätökset

Laukaan rakennemalli on työkalu kunnan strategiseen kehittämiseen ja tulevaan maankäytön suunnitteluun. Se edellyttää määrätietoista, kuvattujen toimenpiteiden toteuttamista ja sitoutumista yhteisiin päätöksiin. Strategian sisältöä on tarpeen tarkastella valittujen indikaattorien valossa vuosittain ja perusteellisemmin valtuustokausien alussa.

Laukaa menestyy ja kehittyy kasvun kautta kuntastrategian päämäärien mukaisesti. Valittu rakennemalli ei tarkoita asukaslukuun sidottua tavoitetta, mutta se *mahdollistaa n. 10 000 asukkaan väestön lisäyksen Laukaassa.* Maankäytön ja kaavoituksen ohella tarvitaan elinkeinoihin kohdistuvia aktiivisia toimenpiteitä, asumisen kehittämistä, uusia investointeja ja kunnan markkinointia. Työhön on päättäjien ja kunnan johdon lisäksi saatava mukaan yrittäjät ja asukkaat.

Voimakas väestönkasvu tuottaa pääasiassa taloudellisia ja muita hyötyjä palveluihin kohdistuvista menoista huolimatta. Tärkeää on, että Laukaaseen sijoittuu uusia työpaikkoja, kauppaa ja muita palveluja, jolloin tulovirta jää Laukaan hyödyksi. Tiivistämällä yhdyskuntarakennetta ja vähentämällä palvelujen kuljetustarvetta voidaan saavuttaa merkittäviä säästöjä.

Valittu Laukaan rakennemalli tukee sitä strategista kehitystä, joka on valittu Jyväskylän seudulla ja koko Keski-Suomen maakunnassa.

Lähteet

Jyväskylän seudun rakennemalli 20X0.

Keski-Suomen Strategia 2040. Keski-Suomen liitto 2014. <http://www.keskisuomi2040.fi/lataukset/2014-06-06-Keski-Suomen-liitto-Keski-Suomen-Strategia-2040.pdf>

Suomen kuntaliitto

Tilastokeskus

Tulevaisuuden alueidenkäytöstä päätetään nyt. Tarkistetut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Ympäristöministeriö helmikuu 2009.